

Mens vi venter på udredningen

Når dit barn har brug for noget særligt

Børn, der har brug for noget særligt

De almindeligste diskussioner forældre har med hinanden, med omgivelserne og med skolen er

- Om barnet gør det med vilje
- Hvor meget vi skal presse og hvor meget vi skal tilpasse?
- Hvad er vanskeligheder og hvad er almindelig teenageadfærd?

Alle disse diskussioner er helt unødige og ubrugelige

For de bunder i en diskussion vi fik på plads for flere tusind år siden

Verdens ældste pædagogiske debat

> 400 f.Kr.

Platon beskriver en diskussion mellem Sokrates og Adeimantos

- Sokrates anså at ingen gør forkert med vilje. Vi gør det rigtige, hvis vi kan
- Adeimantos anså at mennesker handler egoistisk af naturen, og kun handler socialt acceptabelt når vi vinder på det

Verdens ældste pædagogiske debat

- 380 f.Kr.

De var dog enige om at børn er født vilde og skal tæmmes

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Aristoteles anså at børn er umodne voksne som nok skal vokse op til gode voksne

Præcis som en plante har de brug for vand og næring, så går det oftest fint

Men visse planter har brug for en pind at støtte sig til. Særligt når det blæser

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om pædagogikkens mål og metode

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om pædagogikkens mål og metode

- Lydighed gennem manipulation og autoritære metoder eftersom mennesket af naturen er egoistisk

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om pædagogikkens mål og metode

- Lydighed gennem manipulation og autoritære metoder eftersom mennesket af naturen er egoistisk
- Autonomi gennem tilpasset støtte eftersom mennesket gør sit bedste

I dag ved vi, at autonomistøtte er bedst på alle de parametre forskere har målt på

Så hvorfor fortsætter debatten?

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2016, Michael Tomasello

Tomasello beskriver mennesket
som det samarbejdende dyr
Den, der samarbejder, overlever
Vi har derfor udviklet egenskaber
som hjælper os at samarbejde
Som sprog og tænkning
Og moral

- At vi tager hånd om den svage (etik)
- At vi sørger for at alle i gruppen
opfører sig ordentligt (moralisering)

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2016, Michael Tomasello

Begge disse moralske principper er aktive hos os alle

Vi vælger at tage hånd om, når vi anser barnet for at være svagt og sårbart

Og vi kræver at barnet skal opføre sig, når vi anser at barnet kan hvis han eller hun vil

Hvad betyder alt dette for udredningen?

Vi henviser børn til udredning når det almindelige ikke virker

Altså, når vi er blevet enige om at barnet er svagt og sårbart

Og altså har brug for noget særligt

Det handler om at vi skal kunne tilpasse vores forventninger og metoder til barnets forudsætninger

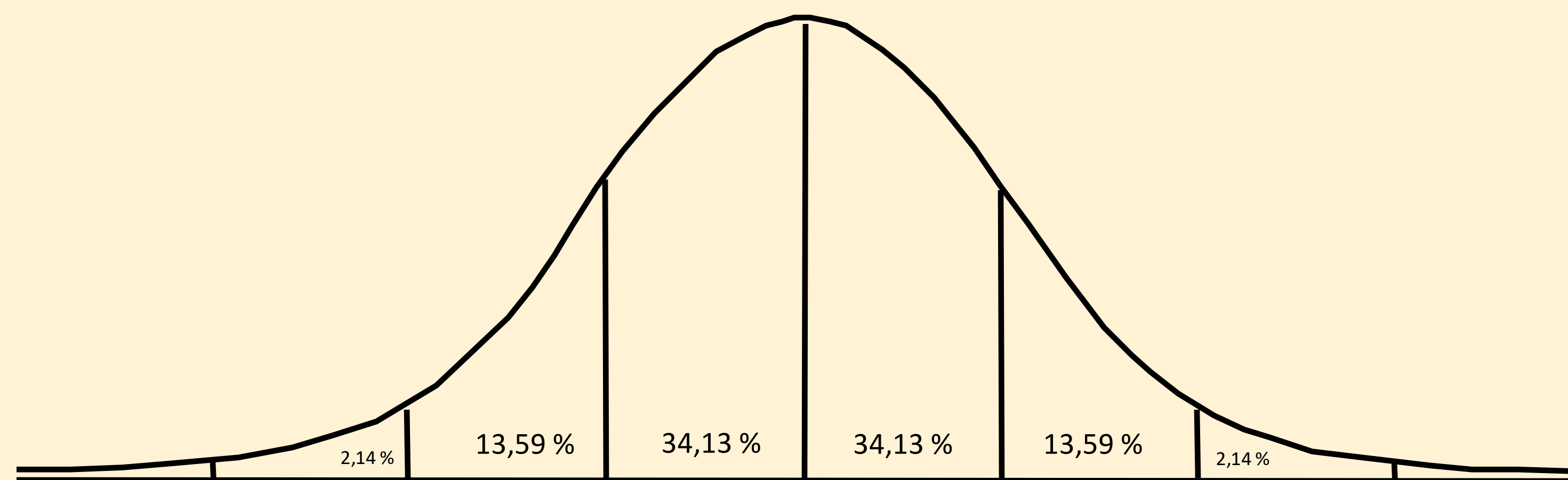
Udredningens udgangspunkt

- ICD-11 og DSM 5

Næsten alle børnepsykiatriske diagnoser har to grundkriterier:

- At vanskelighederne medfører problemer i forhold til skole, arbejde eller fritid
- Det indebærer at der er en tydelig sammenhæng mellem omgivelsernes krav og metode og hvem der får en diagnose!
- Og det er også derfor vi som samfund har brug for diagnoserne
- Vi bliver nødt til at vide hvad der gør at de metoder som fungerer på andre ikke fungerer på lige ham her

Normalfordelingen

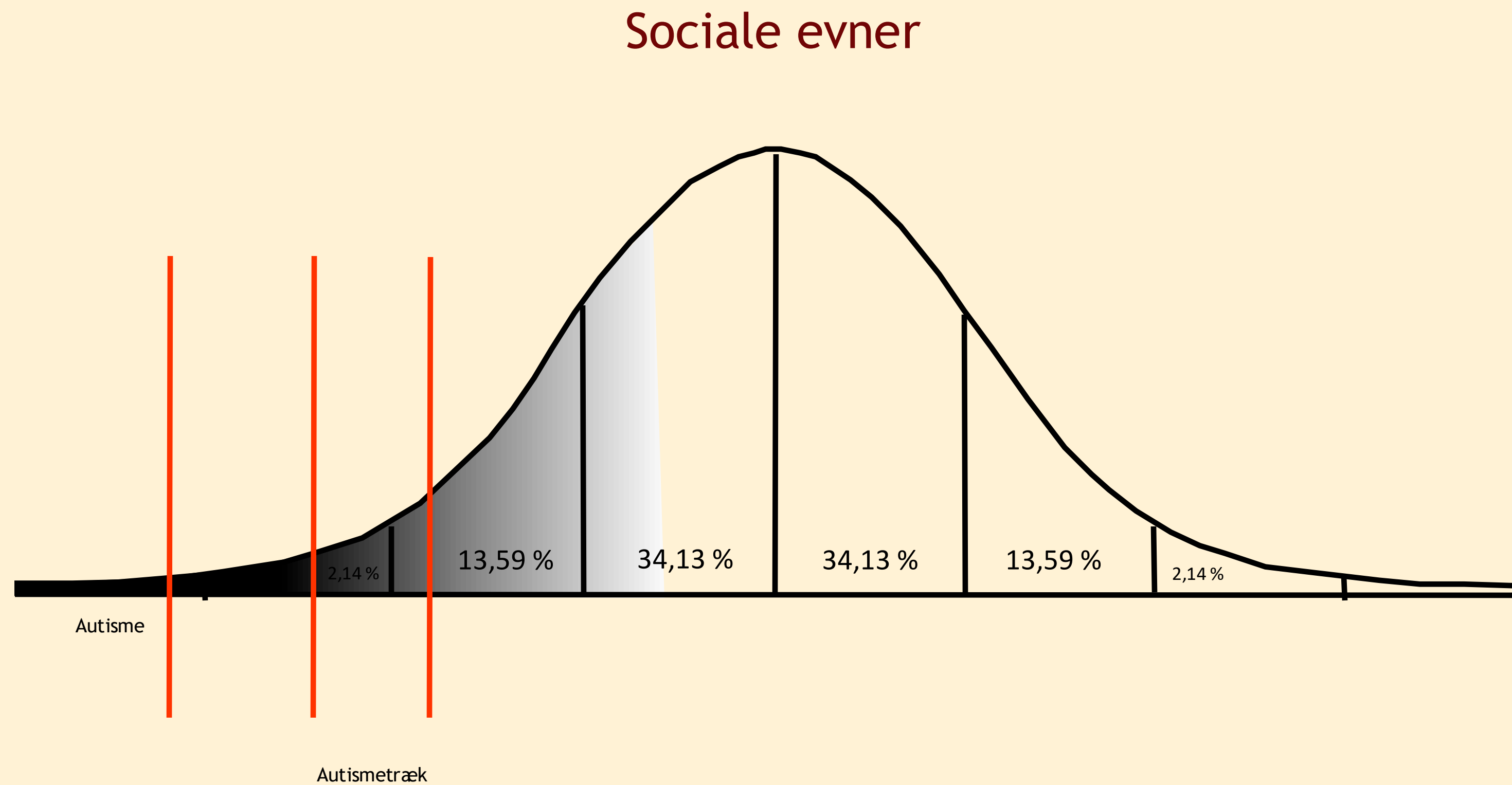
- Autisme er en kombination af egenskaber
- Defineret af samvariation mellem egenskaberne

Gælder

- Højde
- Intelligens
- Vægt
- Social evne
- Kommunikationsevne
- Flexibilitet
- Central kohærens
- Opmærksomhed
- Aktivitetsniveau
- Impulskontrol

Autisme og normalfordelingen

- Sebastian Lundström 2011

Efter udredningen?

Og udredningen gør desværre
hverken til eller fra

Dit barn er præcis det samme barn
efter udredningen som det var før

Efter udredningen?

I bedste fald giver udredningen vejledning i hvad du kan gøre for at få hverdagen til at hænge sammen

Og det kan du ligeså godt begynde med med det samme

Så vi skal kigge lidt på hvilke vanskeligheder henviste børn har, og hvad vi kan gøre allerede inden udredningen

Beskrivende vanskeligheder

Vanskeligheder med at forudsige
Mentaliseringsvanskeligheder
Affektreguleringsvanskeligheder

Central kohærens

Vi mennesker har en særlig evne til at strukturere verden

Vi kalder den central kohærens

- Udvikles gennem leg med årsag og virkning
- Ranglen
- Lyskontakten
- Stopknappen i bussen
- Spørgsmål
- Til man har forstået at alt har en årsag og alt har en konsekvens

Central kohærens

Børn med udviklingsforstyrrelser udvikler ikke central kohærens ordentligt

- Nogle er ikke hvorfor-mennesker og leder ikke efter årsagssammenhænge
- Andre leder febrilt efter årsagssammenhænge men er ikke særligt dygtige til det
- **Ingen af dem kan forudsige fremtiden**
- Og andres handlinger

Central kohærens

Det er derfor vi bruger struktur

- Struktur kompenserer for manglende evne til at forudsige
- Det begrænser mulighederne og forudsige fremtiden
- Derfor skal strukturen være et hjælpemiddel, ikke et styremiddel
- Struktur skal skabe forudsigelighed
- Og den skal give mening
- Hvis der er modstand mod strukturen er det strukturen den er gal med, ikke barnet

Central kohærens

Og hvad med konsekvenser?

- Lærer man af sine erfaringer?
  - Hvis man ikke kan forstå årsag og virkning i en kompleks sammenhæng
  - Kan man ikke forudsige fremtid
  - Og heller ikke andres adfærd
  - Inklusive dine krav og konsekvenser

Så opleves konsekvenser som uforudsigelige straffe

Derfor kan vi udgå fra at konsekvenser ikke virker på børn, der synes de er uretfærdige eller bliver overraskede

Struktur og tydelighed

Forudsigelighed

- Hvad?
- Hvornår?
- Hvor?
- Hvordan?
- Med hvem?
- Hvor længe?
- Hvad skal vi bagefter?

Struktur og tydelighed

Tre niveauer

- Arbejdssystemer
  - Bruges til at strukturere hverdagsrutiner
  - Morgenrutine, gå i seng, tage bad, pakke skoletaske etc
  - Er altid de samme
- Dagskema
  - Bruges til at skabe forudsigelighed
  - Dagen i store træk
  - Består af aktiviteter og arbejdssystemer
  - Skal helst være levende
- Ugeskema og kalender
  - Handler også om forudsigelighed
  - Her skriver vi aktiviteter og højtider ind

Beskrivende vanskeligheder

Vanskeligheder med at forudsige
Mentaliseringsvanskeligheder
Affektreguleringsvanskeligheder

Mentaliseringsvanskeligheder

Affekt smitter - vi kan mærke
hinandens følelser

Det gør vi ved hjælp af
såkaldte spejlfunktioner

Vi spejler hinandens
muskelspændinger

Mentaliseringsvanskeligheder

Alle børn er født med evnen til affektsmitta

Det er det første led i empatiudviklingen

De fleste børn lærer at skelne mellem egne og andres affekter inden de er 4 år gamle

Det gør børn med autisme desværre ikke

Atypical neural self-representation in autism

Michael V. Lombardo,¹ Bhismadev Chakrabarti,^{1,2} Edward T. Bullmore,³ Susan A. Sadek,¹
Greg Pasco,¹ Sally J. Wheelwright,¹ John Suckling,³ MRC AIMS Consortium* and
Simon Baron-Cohen¹

---

1 Autism Research Centre, Department of Psychiatry, University of Cambridge, Cambridge, UK

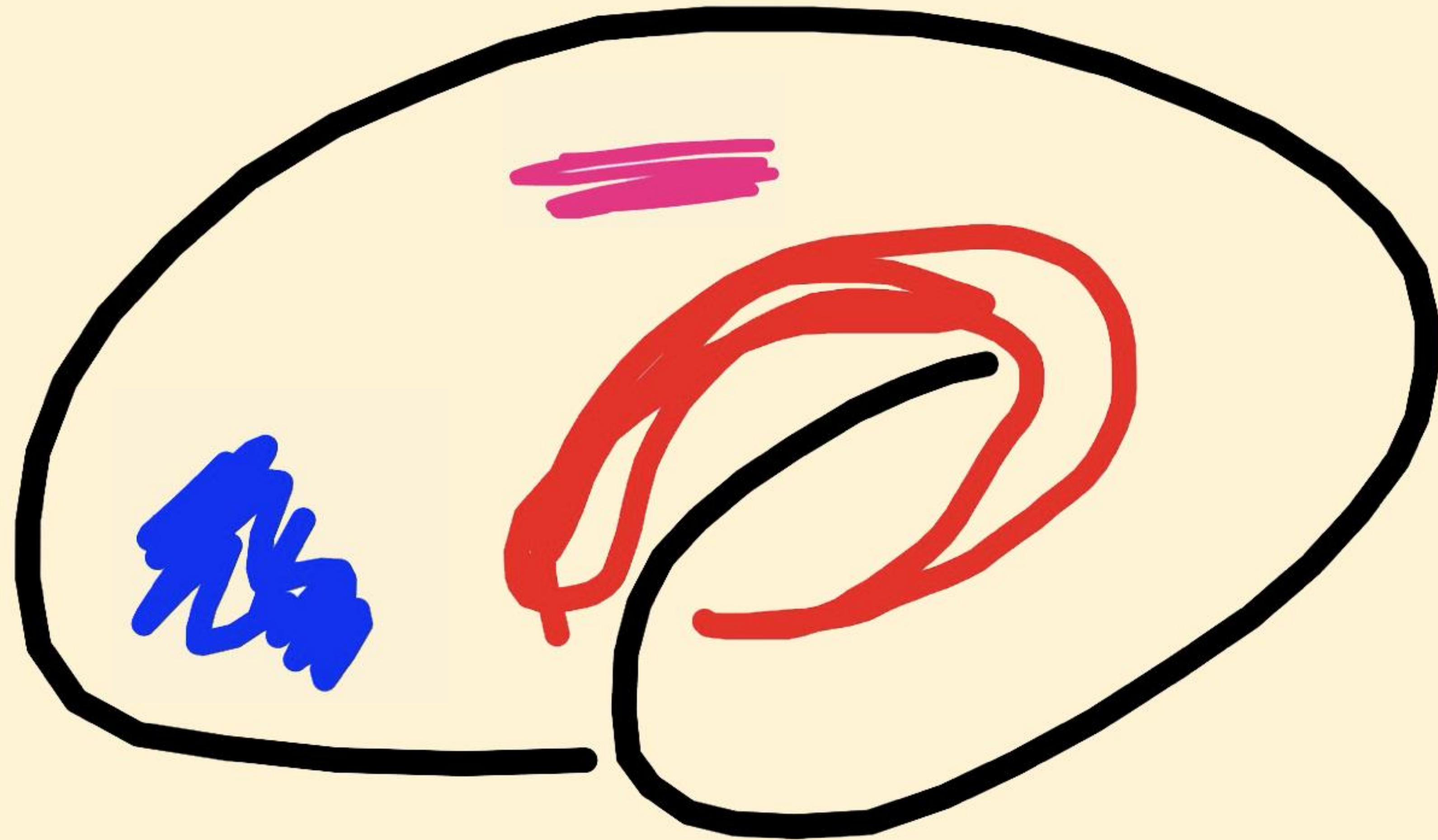
2 Department of Psychology, University of Reading, Reading, UK

3 Brain Mapping Unit, Department of Psychiatry, University of Cambridge, Cambridge, UK

*The members of the MRC AIMS Consortium are placed in the Appendix 1.

Correspondence to: Michael V. Lombardo,
Autism Research Centre,
Douglas House,
18B Trumpington Rd,
Cambridge, CB2 3AU

At adskille sig fra andre

Mentaliseringsvanskeligheder

Mentalisering er det tredje niveau i empatiudviklingen

At regne på andres sindsstemning og hensigter

Mentalisering

- theory of mind

Det tredje niveau i empatiudviklingen

At regne på andres sindsstemning og hensigter

Mentaliseringsvanskeligheder

Mentalisering er det tredje niveau i empatiudviklingen

At regne på andres sindsstemning og hensigter

Det kræver desuden en veludviklet regnemaskine, central kohærens

Mentaliseringsevnen er nogenlunde på plads et sted mellem 4 og 8 års alder, men kan udvikles hele livet

Mentaliseringsvanskeligheder

Affektsmitte fungerer

Man har vanskeligheder med at skelne mellem egne og andres affekter

Mentalisering udvikles derfor langsomt

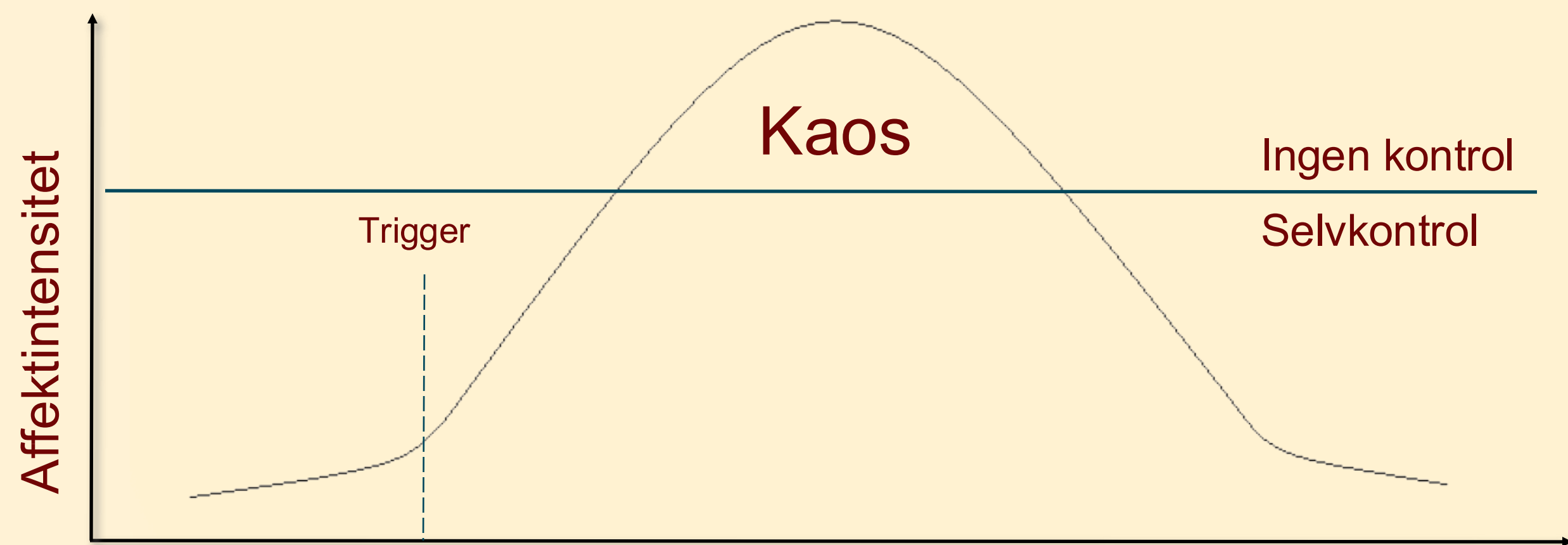
Vi har desværre ikke nogen dunderkur for mentaliseringsvanskeligheder
Det handler om at snakke og snakke og snakke om hvorfor mennesker gør som de gør

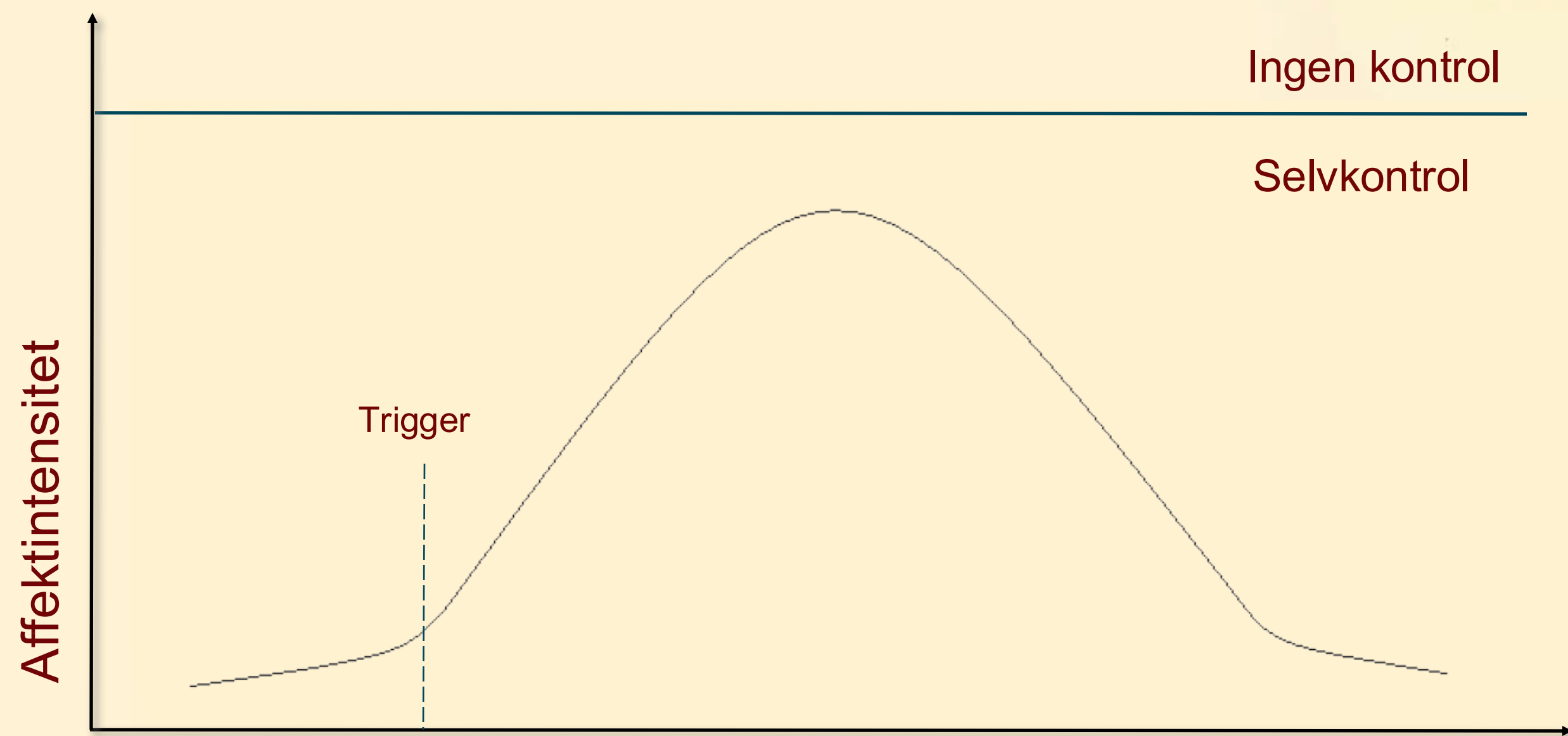
Beskrivende vanskeligheder

Vanskeligheder med at forudsige
Mentaliseringsvanskeligheder
Affektreguleringsvanskeligheder

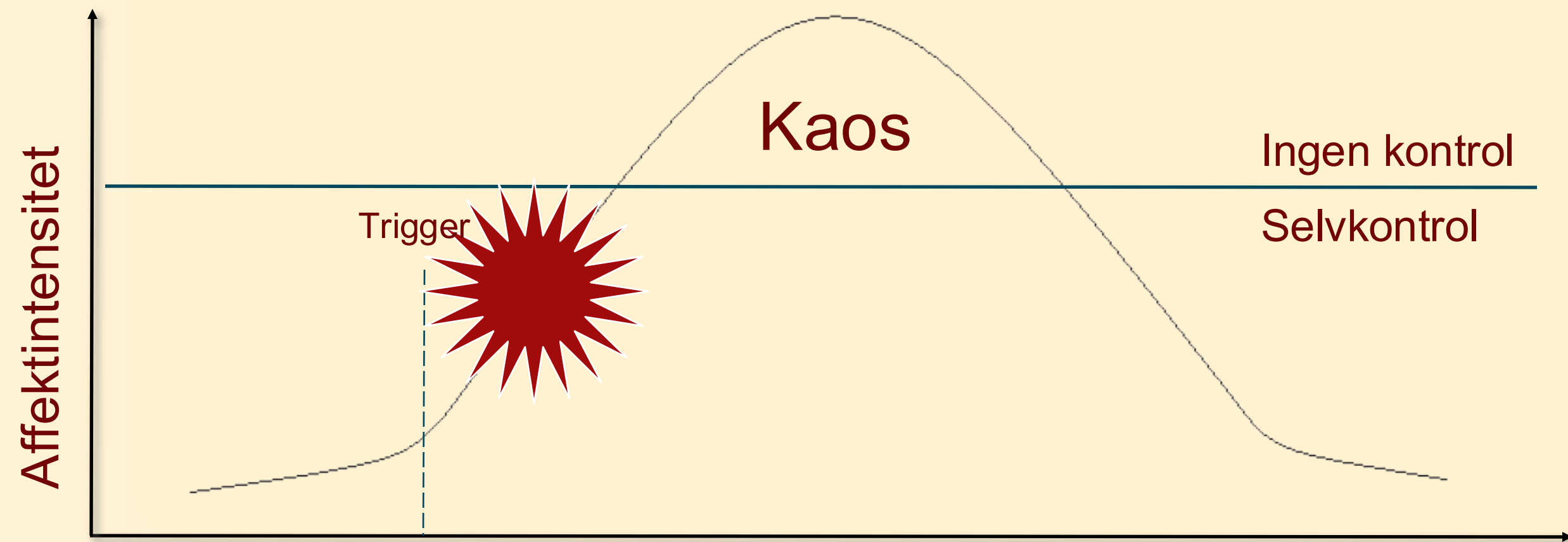
Affektregulering

Affektregulering

Affektregulering

Affektregulering

Kontrolprincippet

Man er nødt til at have kontrol over sig selv hvis man skal kunne samarbejde

Affektregulering

Strategier for at undvige at tabe selvkontrollen

- At nægte
- At lyve
- Løbe væk
- At spytte eller slå
- Selvskadeadfærd
- Rus
- Trusler
- Skældsord

Affektsmitte

Affekt smitter - vi kan mærke hinandens følelser

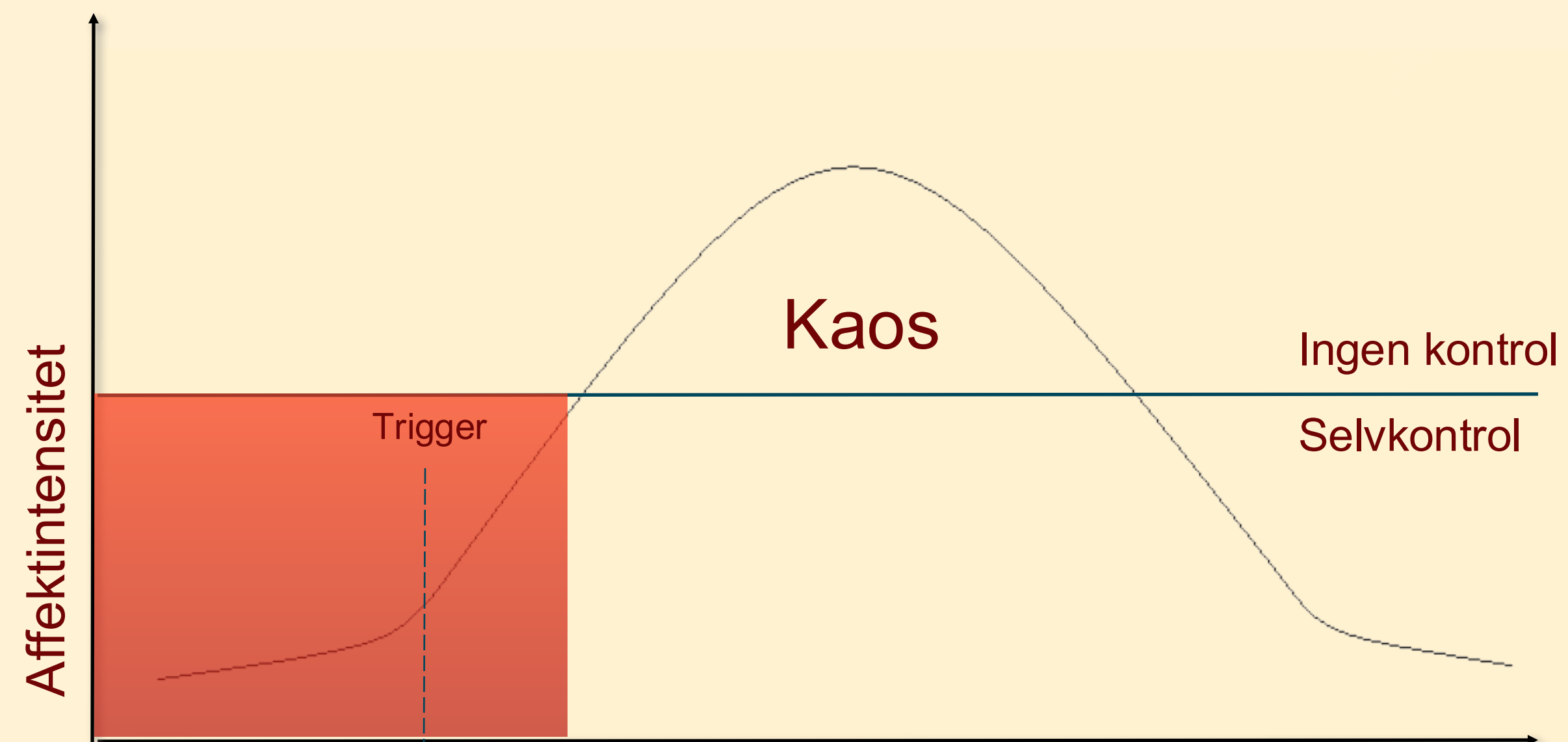
Det gør vi ved hjælp af såkaldte spejlfunktioner

Vi spejler hinandens muskelspændinger

Optrapningen

Håndteringsværktøj

Optrapningen

Håndteringsværktøj

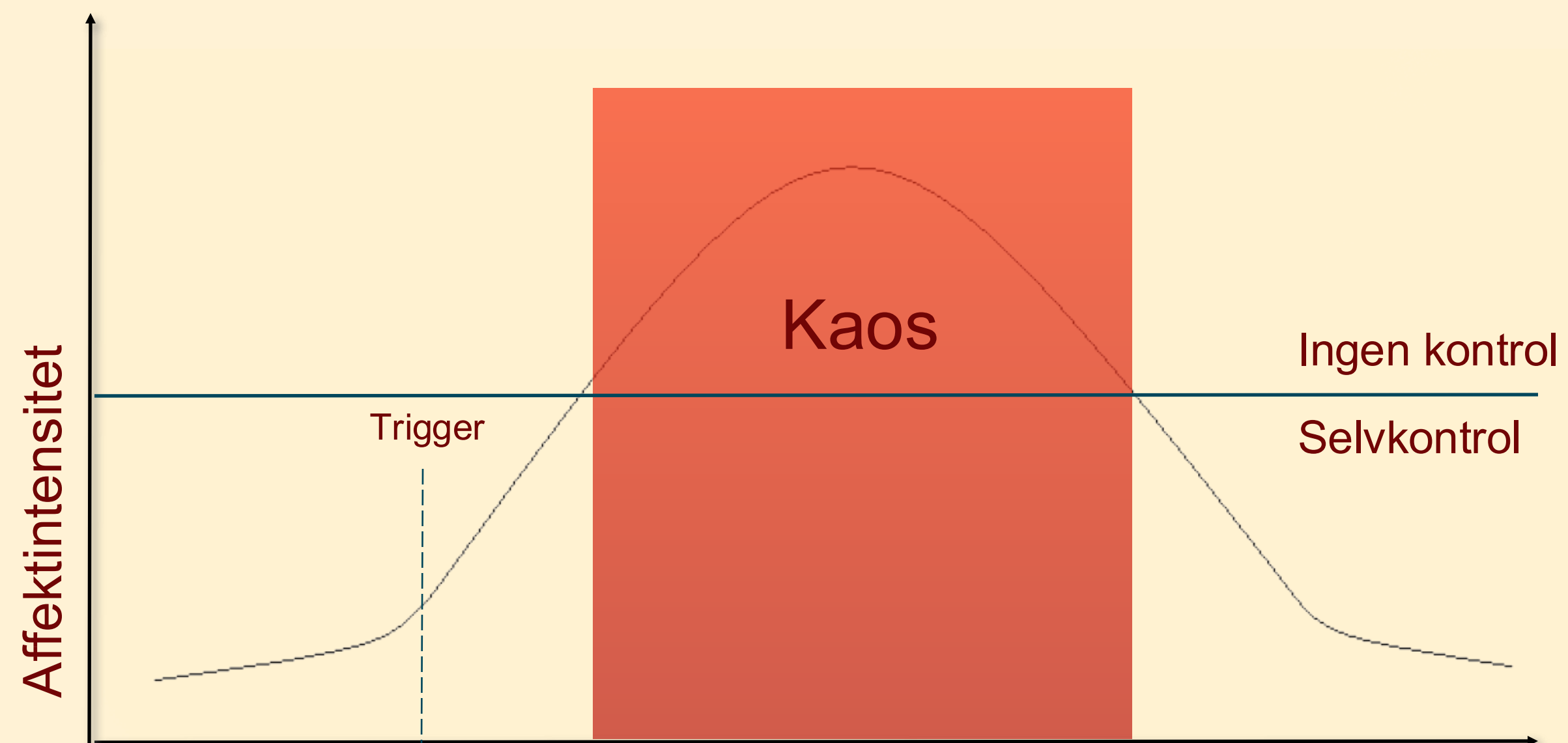
Beroligende strategier

- Undvig dominerende øjenkontakt
- Hold stemmen rolig
- Hold afstand
- Stå skråt overfor
- Undvig dominerende kropssprog
- Afled

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

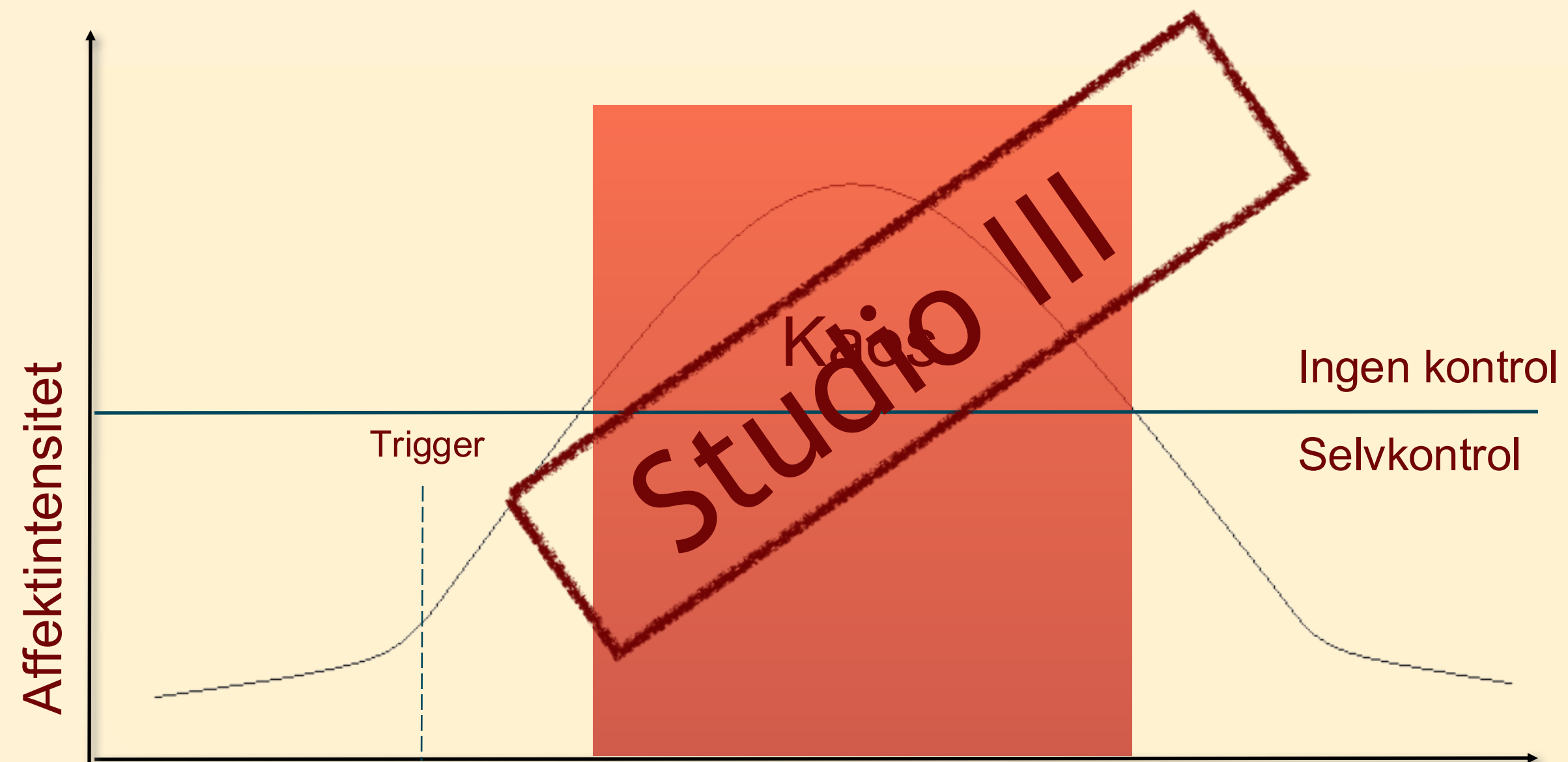
Beroligende strategier

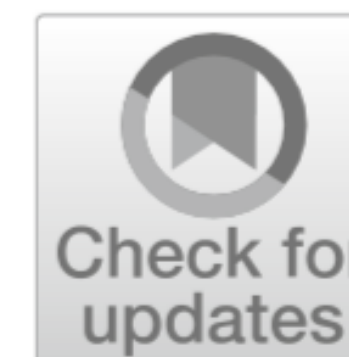
- Undvig øjenkontakt
- Snak ikke
- Hold afstand
- Undvig dominerende kropssprog
- Vent - det går over
- Få andre ud

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

A 26-Year Study of Restraint Fatalities Among Children and Adolescents in the United States: A Failure of Organizational Structures and Processes

Michael A. Nunno¹ · Lisa A. McCabe¹ · Charles V. Izzo¹ · Elliott G. Smith¹ ·
Deborah E. Sellers¹ · Martha J. Holden¹

Accepted: 11 August 2021

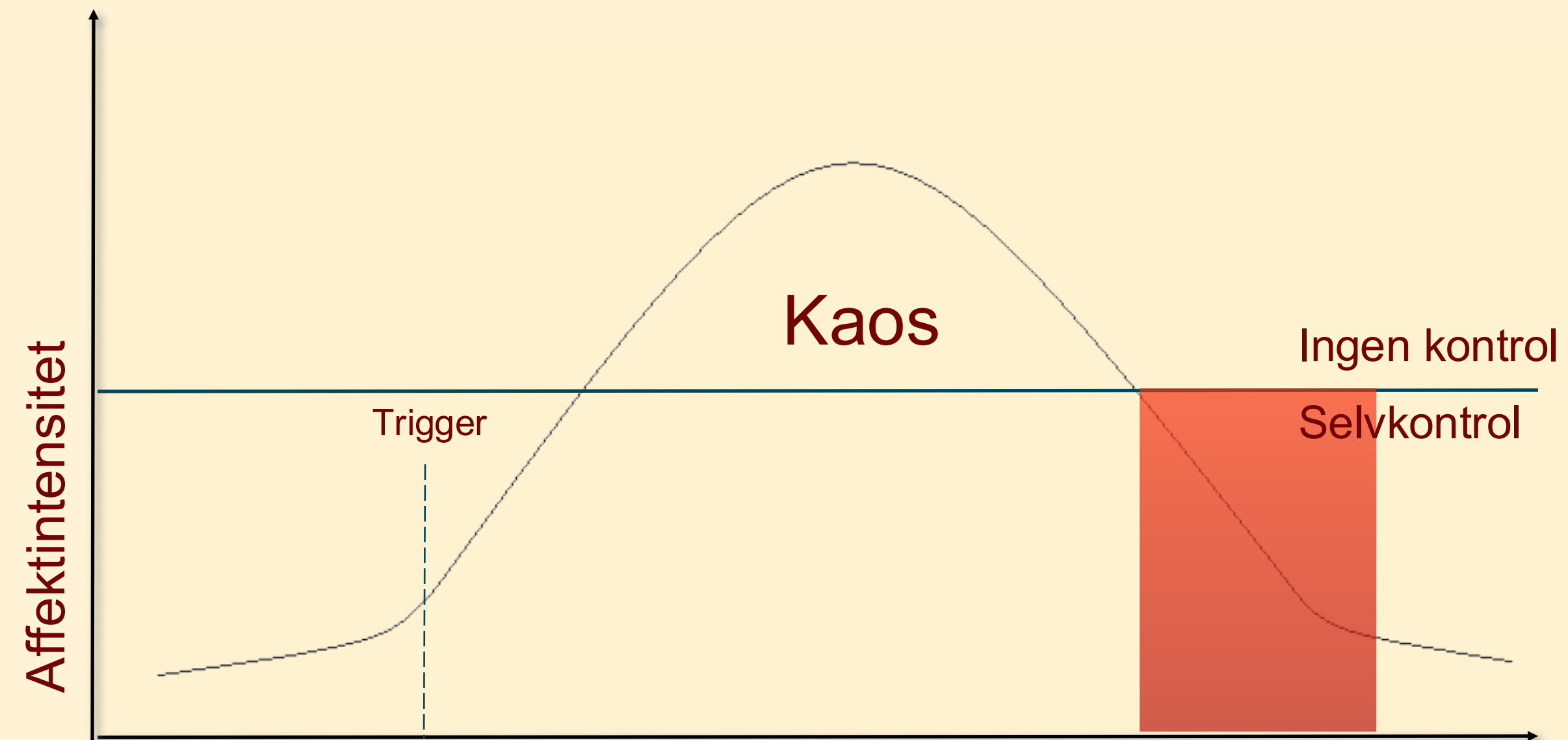
© The Author(s) 2021

Abstract

Background Physical and mechanical restraints used in treatment, care, education, and

Nedtrapningen

Håndteringsværktøj

Nedtrapningen

Håndteringsværktøj

Beroligende strategier

- Undvig dominerende øjenkontakt
- Tal roligt
- Hold afstand
- Undvig dominerende kropssprog
- Lad barnet falde til ro
- Trøst hvis barnet vil det
- Afled videre

Børn, der har brug for noget særligt

Ingen tager skade af de metoder jeg
har præsenteret

Og de er til stor gavn for de børn, der
har brug for noget særligt

Så der er ingen grund til ikke at gå i
gang med det samme

Mens vi venter på udredningen

Når dit barn har brug for noget særligt

